

Research Paper

Analysis and Measurement of Effective Barriers to the Realization of Rural Tourism Sustainability (Case Study: Oraman District of Sarvabad County)

Saadi Mohammadi¹, Farzad Vaisi², Bayan Abdolahi²

1. Associate Professor, Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Social and Law, Payame Noor University, Tehran, Iran.

2. Associate Professor, Department of Geomorphology, Natural Resources Faculty, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran.

3. MSc. in Geography and Rural Planning, Payame Noor University & Secretary of Education in Marivan County, Marivan, Iran.

Citation: Mohammadi, S., Vaisi, F., & Abdolahi, B. (2024). [Analysis and Measurement of Effective Barriers to the Realization of Rural Tourism Sustainability (Case Study: Oraman District of Sarvabad County) (Persian)]. *Journal of Rural Research*, 15(1), 94-111, <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2023.327697.1820>

doi*: <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2023.327697.1820>

Received: 15 Feb. 2023

Accepted: 30 Nov. 2023

ABSTRACT

The present research is applied in terms of purpose, descriptive-analytical in terms of type, and information gathering; it combines documentary (library) and field methods (based on questionnaire distribution, observation, and semi-structured interviews). The research approach is a combination of both quantitative and qualitative approaches. The statistical population includes local people and tourism experts, service owners, and rural development officials of the region. The working method was as follows: firstly, in the qualitative part, to identify the most important obstacles affecting the sustainability of Oraman tourism, semi-structured interviews were conducted with the group of service owners, specialists, and officials, using the snowball sampling method and the theoretical technique. Fundamental analysis was done and in the next stage using inferential statistics tests (one-sample t and path analysis), the identified obstacles in the form of a researcher-made questionnaire and random distribution among 310 heads of households living in the target villages of the tourism in the region, whose number was determined by Cochran's method from the size of the community to 1110 people, and 60 people from tourism service owners, tourists, experts, and regional development officials were approved. The research results summarized the most significant obstacles and challenges for the sustainability of rural tourism in the Oraman region in four dimensions: economic inadequacies, social inadequacies, institutional inadequacies and weaknesses, and physical-environmental inadequacies, and the lack of attention and proper government supervision with /486 was the most effective. in the instability of tourism in the region.

Key words:

Rural Tourism,
Sustainability, Sustainable Tourism,
Oraman Villages,
Sarvabad county

Copyright © 2024, Journal of Rural Research. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

Extended Abstract

1. Introduction

In the present age, the dominant paradigm and the main goal of implement-

ing rural development programs is the realization of sustainability. In the meantime, rural tourism is one of the activities that the people have welcomed in recent years, and among expanded rural areas, it is necessary to adopt this approach to maintain positive effects and prevent the spread of disturbing tourism.

* Corresponding Author:

Saadi Mohammadi, PhD

Address: Department of Geography and Rural planning, Faculty of Social and Law, Payame Noor University, Tehran, Iran.

Tel: +98 (903) 4655990

E-mail: Saadi@pnu.ac.ir

One of the important axes of rural tourism in the country is the Oraman village of Sarvabad county in the west of Kurdistan province. These villages, which have much potential in the field of tourism, are one of the tourism poles of the province and country, which annually attracts a large number of domestic and foreign tourists. Despite the many potentials for tourism in the region, home-growers and labor force workers still migrate out of the village and large cities for employment, and poverty, lack of services and facilities, and environmental degradation can be realized in the villages' region.

Now, the main issue that is addressed in this study is, why, based on past research and field visits, and interviews with villagers, rural tourism in the Oraman region has not been able to become a form of sustainable tourism to lay the groundwork for the economic and social development of the villagers in the region. In this regard, the research questions are as follows:

- What are the most important obstacles to the formation of sustainable tourism in the Oraman region? and Which of the obstacles creates the highest level of instability?
- Which of the identified barriers has the most impact on the current unfavorable situation of tourism sustainability in the region's villages?

2. Methodology

The present applied research is conducted by descriptive-analytical method and by collecting information in two theoretical and field sections based on the distribution of questionnaires, observation, and semi-structured interviews seeking to identify the most important factors affecting tourism sustainability in rural areas of Oraman as one of the tourism destinations in the country, which despite many potentials, tourism still has not a great role to play in the sustainable development of the villages in the region. The statistical population, which is a combination of both quantitative and qualitative approaches, is local people, on the one hand, and on the other hand, tourism area experts, service providers, and rural development officials. Firstly, in the qualitative section of the explorative method and the snowball sampling method, the most important barriers affecting Oraman tourism sustainability were identified using semi-structured interviews with the group of service owners, specialists, and authorities with the fundamental theory technique analyzed. In the next stage, by using inferential statistics (researcher-made and random sampling), 250 heads of the household out of 3707 were determined using the Cochran method.

3. Results

The results of the t statistic, with a calculated average of 3/63 and with 99% confidence, show that there are deficiencies, obstacles, and physical and environmental challenges for sustainability in the Oraman region.. the positive value of the upper and lower statistics, along with the desirable statistical value T, at the level of significance of 0/001, confirms the existence of economic disadvantage as a barrier and a challenge to the progression of tourism sustainability in the village of Oraman. On the other hand, the identified barriers and challenges, namely, institutional weaknesses, average 3/48 at a significance level of 0/001 with a confidence of 99%, indicating that this dimension and identified variables are also challenged and the obstacle to the realization of Oraman tourism sustainability was approved and accepted. The dimension of social deficiencies, with a mean of 3/39 at a significant level of 0/001 and 99% confidence, was acknowledged as another dimension and an obstacle to realizing sustainable tourism in the Oraman region.

4. Discussion

The study's results summarize the most significant obstacles and challenges facing sustainable rural tourism in the region of Oraman: economic failure, social failure, inadequacies and institutional weaknesses, and physical-environmental deficiencies. In the area of peripheral-physical disadvantages, degradation of the natural environment and rural landscape, inappropriate quality of tourism attractions, lack of transport infrastructure, and lack of services and facilities; in the area of economic failures, poor quality of employment, Weakness in income and prices, motivation and low willingness of visitors to visit; in the area of institutional failure, the undesirable performance of public institutions; and in the social dimension, Weakness in the participation of local people; and Weakness in advertising, information, and education are influential factors on the undesirable performance of regional tourism system and instability that lack attention and favorable monitoring of the regional government with /468 has the greatest impact

5. Conclusion

The general result of the research indicates that the current conditions of tourism in the region place the sustainability status of tourism in a moderate degree of instability, and the Butler and Doxy combination model is in a situation that proposes two scenarios: first, the unsustainable situation continues, and in fact, the region has reached the complete tourist instability, and secondly, recovery and

rehabilitation scenario. In the latter, plans must be made to exit the existing stagnation and instability to revitalize regional tourism.

Acknowledgments

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of Interest

The authors declared no conflicts of interest

تحلیل و سنجش موانع موثر بر تحقق پایداری گردشگری در نواحی روستایی (مورد مطالعه: دهستان اورامان شهرستان سروآباد)

*سعید محمدی^۱، فرزاد ویسی^۲، بیان عبدالله^۳

- ۱- دانشیار، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده علوم اجتماعی و حقوق، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
 ۲- دانشیار، گروه زیست‌محیطی، دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران.
 ۳- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی دانشگاه پیام نور و دبیر آموزش و پژوهش شهرستان مریوان، ایران.

حکم

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱ بهمن
 تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲ آذر

پژوهش حاضر به دنبال شناسایی مهم‌ترین موانع موثر بر پایداری گردشگری نواحی روستایی منطقه اورامان است. پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی، از لحاظ روش توصیفی - تحلیلی و از لحاظ شیوه گردآوری اطلاعات تربیتی از روش‌های استنادی (کتابخانه‌ای) و میدانی (مبتنی بر توزیع پرسشنامه، مشاهده و مصاحبه نیمه ساختاریافته) است. رویکرد پژوهش، تلفیقی از هر دو رویکرد کمی - کیفی است. جامعه آماری پژوهش، شامل مردم محلی و آگاهان عرصه گردشگری، صاحبان خدمات و مسئولین توسعه روستایی منطقه است. در بخش کیفی ابتدا جهت شناسایی مهم‌ترین موانع موثر بر پایداری گردشگری اورامان، با گروه صاحبان خدمات، متخصصان و مسئولین، با استفاده از روش نمونه‌گیری گلوله برفی، مصاحبه‌هایی نیمه‌ساختاریافته انجام و با استفاده از نظریه داده بنیاد تجزیه و تحلیل گردیده. در مرحله بعد با استفاده از آزمون‌های آمار استنباطی (آنکه نمونه‌ای و تحلیل مسیر) موانع شناسایی شده در قالب پرسشنامه‌ای محقق ساخته با حجم نمونه ۳۱۰ نفر از سرپرستان خانوار ساکن روستاهای هدف گردشگری منطقه ارزیابی شد و در ادامه نیز توسط ۶۰ نفر از صاحبان خدمات گردشگری، گردشگران، متخصصان و مسئولین توسعه منطقه موردن تأیید قرار گرفت. نتایج پژوهش، مهم‌ترین موانع و چالش‌های پیش روی پایداری گردشگری روستایی منطقه اورامان را در چهار بعد نارسایی‌های اقتصادی، نارسایی‌های اجتماعی، نارسایی‌ها و ضعف‌های بعد نهادی و نارسایی‌های کالبدی - محیطی خلاصه نمودند. در این‌بین، مؤلفه عدم توجه و نظارت مطلوب دولت با بار کلی ۴۸۶، بیشترین تأثیر را در ناپایداری گردشگری منطقه دارد.

کلیدواژه‌ها:

گردشگری پایدار،
 گردشگری روستایی،
 دهستان اورامان،
 شهرستان سروآباد

توسعه گردشگری متمکن بر جاذبه‌ها و فعالیت‌هایی است که به محیط طبیعی، میراث تاریخی و الگوهای فرهنگی مناطق گردشگری مربوط می‌شوند. بنابراین اگر این منابع ضایع یا نابود شوند، مناطق گردشگری نمی‌توانند گردشگران را جلب کنند و بالطبع صنعت گردشگری موفق نخواهد شد (Roknadin et al., 2010). بنابراین گردشگری پایدار از فلسفه توسعه پایدار نشأت گرفته (Ghobadi, 2011) و بر این اساس، فعالیت‌های گردشگری، باید از لحاظ اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی پایدار باشند تا بتوانند به عنوان یک برنامه یا راهبرد مثبت در توسعه تلقی گردد (Azami, Jalilian & Amni, 2015; McKercher, 2003). ایجاد تعادل میان این سه بعد مهم، به گونه‌ای که رضایت گردشگران و از سویی دیگر، رضایت جامعه محلی (WTO, 2005) با ارتقای کیفیت زندگی شان و حفظ محیط طبیعی حاصل آید، هسته اصلی رویکرد گردشگری پایدار را شکل

مقدمه

افزایش سریع تعداد گردشگران، گسترش فزاینده گردشگری انبوه و تأثیرات مخرب آن بر محیط و انسان‌ها در نقاط مختلف جهان بود که منجر شد تا در طول دهه ۱۹۹۰ کارشناسان و صاحب‌نظران کشورهای مختلف، اهمیت و ضرورت توجه به عوامل پایداری در بخش گردشگری را مذکور شوند و در خصوص رفع یا تعدیل عوامل ناپایداری این بخش هشدار دهند. از این‌رو از بین بردن عوامل ناپایداری و نیز حفظ محیط‌زیست در چهارچوب موافقتنامه‌های بین‌المللی که مهم‌ترین آن‌ها، رویکرد توسعه پایدار است و اندازه‌گیری پایداری از طریق شاخص‌ها و معیارها در فرایند برنامه‌ریزی و ارزیابی تأثیرات گردشگری اهمیت زیادی پیدا کرد (United Nations Environment Programme, 2005; Khoshnevis Yazdi, 2012; Neto, 2003).

* نویسنده مسئول:

دکتر سعید محمدی

نشانی: تهران، دانشگاه پیام نور، دانشکده علوم اجتماعی و حقوق، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی.

تلفن: +۹۸ (۰۹۰۳) ۴۶۵۵۹۹۰

پست الکترونیکی: Saadi@pnu.ac.ir

کشور بهویژه در نواحی روستایی سبب گردیده که به رغم وجود قابلیت‌های فراوان، شاهد تحقق گردشگری بسaman و پایدار در نواحی روستایی نباشیم. یکی از محورهای مهم گردشگری روستایی کشور، دهستان اورامان شهرستان سروآباد در غرب استان کردستان است. این دهستان که دارای قابلیت‌های متعددی در عرصه گردشگری است به عنوان یکی از قطب‌های گردشگری استان و کشور مطرح است که هرساله پذیرای خیل زیادی از گردشگران داخلی و خارجی است. این در حالی است که باوجود قابلیت‌های فراوان گردشگری در منطقه، هنوز هم سپرستان خانوار و نیروهای جویای کار روستاها به خارج از روستا و شهرهای بزرگ جهت اشتغال مهاجرت کرده و می‌توان آثار فقر، کمبود خدمات و امکانات و تخریب محیطی را بر سیمای روستاهای منطقه مشاهده کرد. حال مسئله اصلی که در پژوهش حاضر بدان پرداخته می‌شود این مطلب است که چرا با استناد به پژوهش‌های پیشین انجام‌شده (Tayebnia, Mohammadi & Manochehri, 2016; Roknadin Eftekhari, Mahdawi & Portaheri, 2011) و بازدیدهای میدانی و مصاحبه با روستائیان، گردشگری روستایی منطقه اورامان نتوانسته است به فرمی از گردشگری پایدار بدل گردد که زمینه‌ساز توسعه اقتصادی و اجتماعی روستائیان این منطقه باشد. در این راستا سوال‌های پژوهش به شرح زیر مطرح هستند:

۱. مهم‌ترین موانع شکل‌گیری گردشگری پایدار در منطقه اورامان کدام است؟ کدامیک از موانع بیشترین سطح ناپایداری ایجاد می‌کند؟

۲. کدامیک از موانع شناسایی شده، دارای بیشترین تأثیر در رقم خوردن وضع موجود نامطلوب پایداری گردشگری روستاهای منطقه است؟

مروری بر ادبیات موضوع

بحث در ارتباط با پایداری و عمومیت یافتن آن به دنبال وقوع بحران‌های متعدد زیستمحیطی بود. مفهوم پایداری که بعد از انتشار گزارش آینده مشترک ما (گزارش براتلنده) توسط کمیسیون جهانی محیط‌زیست و توسعه در ۱۹۸۷ مطرح شد، به معنی تداوم همیشگی (Heinberg, 2010)، وضعیتی است که در آن مطلوب بودن (کیفیت) و امکانات موجود (کمیت) در طول زمان کاهش نمی‌یابد و برگرفته از کلمه (sus) sustener (یعنی از پایین و tenere به معنی نگهداشت) که بر حمایت و دوام بلندمدت فعالیت‌های توسعه‌ای تأکید دارد (Zahdi & Najafi, 2006). بنابراین گردشگری پایدار از فلسفه توسعه پایدار نشأت می‌گیرد (Ghobadi, 2011). در همین راستا گردشگری پایدار به وسیله سازمان جهانی گردشگری در راستای مفاد توسعه پایدار بین‌المللی این گونه تعریف گردیده است: توسعه پایدار گردشگری باید نیازهای گردشگران و جامعه میزان را در حال حاضر برآورده

می‌دهد (khoshnevis Yazdi, 2012). همچنین بر مبنای رویکرد سیستمی نیز، گردشگری سیستمی است متشکل از عناصر و خرده سیستم‌های متعدد و زمانی می‌تواند به پایداری رسیده و به نقش خود به عنوان تحقق دهنده توسعه عمل کند که همه عناصر این سیستم از لحاظ کمیت و کیفیت در یک مجموعه هماهنگ شده با یکدیگر قرار داده شوند و چنانچه خلل و کمبودی در یکی از بخش‌ها و عناصر وجود داشته باشد بر پایه نظریه سیستم‌ها عملکرد کل سیستم مختلف می‌گردد (Ghasmi, 2012; Kazmi, 2011).

در این‌بین، عرصه‌های روستایی نیز با توجه به ظرفیت‌ها و قابلیت‌های گوناگون خود به عنوان بخش مردم استقبال و در حال رشد بازار گردشگری، مطرح هستند؛ و امروزه به دنبال گسترش چشم‌گیر، بسیاری از برنامه‌ریزان گردشگری را روشن مطمئن با چشم‌اندازی بسیار روشن برای توسعه پایدار روستاها بهویژه محروم‌ترین آن‌ها معرفی می‌کنند (Roknadin Eftekhari & Ghadri, 2002). اما در کنار این امیدواری به نقش مثبت گردشگری، همانند سایر مقاصد گردشگری، گسترش گردشگری انبیه و نابسامان می‌تواند انسجام و محافظت از میراث‌های فرهنگی، منابع محیطی، بنیان‌های ساختارهای اجتماعی و تداوم رشد اقتصادی را در معرض تهدید قرار دهد (Ainali & Romiani, 2010; Kostas, 2002; Anderson, 2011). روستایی، باید گونه‌ای از گردشگری در این روستاهای شکل گیرد که کمترین آسیب را بر محیط طبیعی و انسانی وارد نماید و از سوی دیگر نیز بایستی جهت تداوم تأثیرات مثبت گردشگری، زمینه‌ها و بسترها لازم نیز مهیا شوند. بنابراین باید گردشگری پایدار در این مکان‌ها شکل گیرد (Aghajani & Ataii, 2014). توسعه فعالیت‌های گردشگری در نواحی روستایی بدون توجه به مباحث و مفاهیم پایداری امکان‌پذیر نیست و آینده این نواحی را با چالش‌های اساسی درگیر می‌سازد (Bayat, 2014). این در حالی است که پایداری گردشگری در هر مقصد گردشگری در صورتی می‌تواند دست‌یافتنی باشد که با ارزیابی وضع موجود پایداری گردشگری مقاصد، میزان تحقق و فاصله‌گیری وضع موجود از هدف اصلی، یعنی پایداری گردشگری مشخص شده و موانع عملکرد مطلوب ابعاد اصلی پایداری گردشگری مقصد و چگونگی ارتباط و تعامل آن‌ها مشخص گردد (Ignacio, 2009). نداشتن شناخت کافی از وضعیت پایداری گردشگری در نواحی روستایی می‌تواند منجر به تشدید آثار و پیامدهای نامطلوب اکولوژیکی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در این روستاهای شود و بیش‌ازپیش، آینده توسعه گردشگری را با چالش و مشکلات متعدد رو به رو سازد. بنابراین آگاهی از وضعیت پایداری گردشگری و شناخت موانع و مشکلاتی که زمینه‌ساز ناپایداری می‌گردد در مقاصد گردشگری، الزامی و اجتناب‌ناپذیر می‌نماید (Akbaryan & Ronizi, 2016). فقدان نگرش سیستمی و تسلط بخشی نگری و ذهنی نگری در بررسی‌ها و برنامه‌ریزی‌های توسعه گردشگری

بهبود کیفیت زندگی جامعه میزبان، تأمین تجارب کیفی برای گردشگران و درنهایت حفظ محیط‌زیست (Basmanji & Haydari, 2012; Niedziolka, 2013).

گردشگری پایدار روستایی در بی تأمین نیازهای توسعه اجتماع محلی، بهبود زنجیره عرضه تولیدات محلی، تشویق صنایع و حرفه‌های محلی، توسعه مناسب با ظرفیت‌های محیطی و اجتماعی، رعایت عدالت بین نسلی، افزایش ثبات درآمدهای گردشگری و رضایت جامعه میزبان و میهمان است (Roknadin et al., 2010). در گردشگری پایدار روستایی تأکید اصلی بر ارتباط متقابل جامعه محلی (میزبان)، محیط طبیعی و گردشگران (میهمان) است. گردشگری پایدار روستایی قصد دارد تا آسیب‌های فرهنگی و محیطی ناشی از فعالیت‌های گردشگری را به حداقل رساند، رضایت بازدیدکنندگان را فراهم ساخته و در درازمدت، مقدمات رشد اقتصادی منطقه را فراهم آورد (Manochhri, 2014). درمجموع؛ ابعاد پایداری گردشگری روستایی نیز در چهارچوب ابعاد توسعه پایدار روستایی بوده و دستیابی به گردشگری پایدار، نیازمند تعامل و تعادل سه بعد اصلی اقتصاد، اجتماع و محیط‌زیست یک مکان است. همچنین می‌توان گفت که رهیافت گردشگری پایدار، رابطه مثلث‌وار میان جامعه میزبان و سرزمنی رازیکسو و جامعه میهمان یعنی گردشگران را از سویی دیگر با صنعت گردشگری برقرار می‌سازد و قصد دارد فشار و بحران موجود بین سه ضلع مثلث را تعدیل و در طولانی‌مدت، موازنه‌ای را برقرار سازد که رضایت آن‌ها را در بی داشته باشد (Roknadin et al., 2002; Holding, 2012) (تصویر شماره ۲). البته باستی متذکر گردید که دستیابی به اهداف و اصول گردشگری پایدار بهویژه در نواحی روستایی در وله اول در گرو وجود خدمات و امکانات و زیرساخت‌های موردنیاز توسعه گردشگری روستایی است و با توجه به ضعف در تخصیص و بهره‌مندی نواحی روستایی کشور از خدمات و امکانات زیربنایی، رشد گردشگری که مبنای و مرحله اول حرکت در مسیر پایداری گردشگری روستایی است با کندی همراه بوده و در بسیاری از موارد، فقدان این زیرساخت‌ها است که موجب می‌شود گردشگری فصلی و کوتاه‌مدتی شکل گیرد که به دلیل فشار گردشگران (بیش از ظرفیت تحمل محیط) زمینه‌ساز ناپایداری گردشگری روستاهای هدف گردشگری کشور شود.

پیشینه‌پژوهش

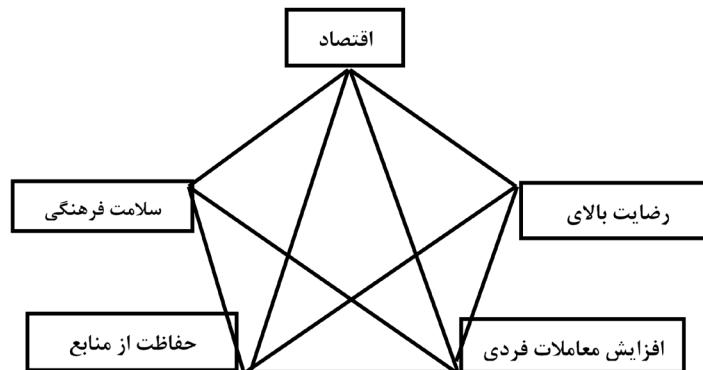
در ارتباط با موضوع مورد مطالعه، پژوهش‌هایی توسط محققین داخلی و خارجی انجام گرفته چند نمونه از این پژوهش‌ها همراه با نتایج آن‌ها در جدول شماره ۱ ذکر شده است.

نماید در حالی که موجب ایجاد و حفظ توانمندی‌ها برای آینده‌گان گردد، در این حالت می‌توان انتظار مدیریت تمامی منابع همچون اقتصاد و اجتماع و تأمین نیازهای اساسی را داشت، در چنین وضعیتی رونق گردشگری از میراث‌های فرهنگی، فرایندی‌های ضروری طبیعی و تنوع اکوسیستم‌ها محافظت می‌کند و موجب انسجام سیستم حیات آن‌ها می‌گردد (Brown, 2004). با اینکه گردشگری پایدار را به معنی توانایی یک منطقه از لحاظ گردشگری برای مدتی نامحدود می‌داند (Butler, 1993).

در این ارتباط، مولر^۱ پنج ضلعی زیرا به عنوان شرایط تحقق دهنده وضعیت پایدار گردشگری در مقصد معرفی می‌کند (Sharpley, 2009). وی نشان می‌دهد که در وضعیت پایدار گردشگری علاوه بر اینکه رشد اقتصادی با افزایش معاملات فردی بیشتر می‌شود، اهمیت محیط طبیعی و میراث فرهنگی نیز افزایش و به واسطه رشد درآمدها، محافظت بیشتری از آن‌ها صورت می‌گیرد، از سویی با بهره‌گیری از محیط طبیعی و درآمدهای ایجادشده امکانات موردنیاز رفاه گردشگران فراهم و رضایت آنان نیز حاصل می‌گردد، این در حالی است که همواره ارزش‌ها و سنت‌ها جامعه محلی مورد تأکید است و رونق گردشگری زمینه را برای درک فرهنگ بومی و تداوم سنت‌ها و مراسمات بومی به عنوان جاذبه‌ای گردشگری که مورداً حترام بازدیدکنندگان است، مهیا می‌سازد (تصویر شماره ۱).

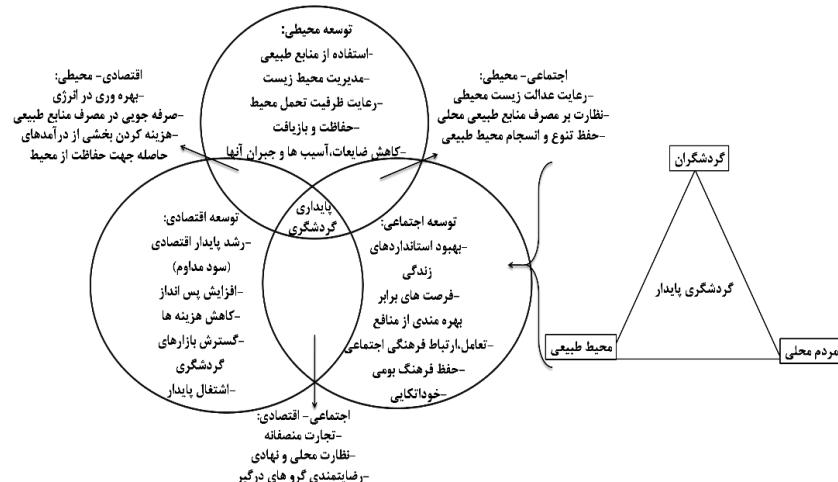
توسعه پایدار گردشگری توسعه‌ای است که در آن توازن و تعادل، حفظ ارزش‌ها و کیفیت اخلاقیات و اصول اقتصادی و نیز مزیت‌های اقتصادی همه به همراه هم دیده شده و کوشش می‌شود تا توسعه‌ای متعادل و همه‌جانبه جایگزین توسعه صرفاً اقتصادی گردد. در این دیدگاه توسعه گردشگری بالاستفاده از منابع موجود به‌گونه‌ای است که ضمن پاسخ دادن به نیازهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ضوابط قانونی جامعه و انتظارات گردشگران بتواند وحدت و یکپارچگی، هویت فرهنگی، سلامت محیط‌زیست، تعادل اقتصادی، رفاه مردم محلی را تأمین نماید. گردشگری پایدار سعی در تنظیم روابط بین جامعه میزبان، مکان گردشگری و گردشگر دارد چراکه این رابطه می‌تواند پویا و سازنده باشد و به دنبال تعديل فشار و بحران بین این عناصر است تا آسیب‌های محیطی فرهنگی را به حداقل رساند، رضایت بازدیدکنندگان را فراهم آورد و به رشد اقتصادی ناحیه کمک نماید (Mohseni, 2009). در رویکرد پایدار گردشگری در کنار توجه به گردشگری به عنوان عامل کلیدی پیشran در توسعه ملی و منطقه‌ای، پیامدهای احتمالی آن بر ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی جامعه محلی و ظرفیت‌های زیست‌محیطی و منابع طبیعی مقصد در قالبی ترکیبی و توانمند توجه است (Firozjaei & Ghadami, 2012). اهداف اصلی توسعه پایدار گردشگری عبارت‌اند از:

1. Butler
2. Muller

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

(White & Blackstock, 2006)

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

(Roknadin Eftekhari, Mahdavi & Portahri, 2010; Fiksel, Eason & Frederickson, 2012; Amiryani, 2010)

جدول ۱. خلاصه پژوهش‌های پیشین (داخلی).

عنوان پژوهش	حقیق(ان) و سال پژوهش
نتایج پژوهش	
نتایج حاکی از این است که باید در توسعه و ایجاد بسترها لازم چهت تحقق گردشگری پایدار روستایی به ایجاد زیرساخت‌های لازم، ابعاد اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی، همچنین سیاست‌گذاری‌های مناسب و عملیاتی توجه نمود.	تحلیل مضامین مؤثر بر گردشگری پایدار روستایی مناطق روستایی استان اصفهان حجاریان (۲۰۲۲)
نتایج نشان داد مشارکت ضعیف مردم محلی در امور گردشگری، رسیکپذیر بودن سرمایه‌گذاری، کمبود مراکز خرید، نبود فضای مناسب برای پارک خودرو، عدم تبلیغات و اطلاع‌رسانی، نبود مراکز و فعالیت‌های آموزشی و اقامات کوتاه گردشگران بهمنوان مهم‌ترین مشکلات گردشگری در این منطقه شناخته شدند.	چالش‌های فراروی توسعه گردشگری روستایی، مطالعه موردنی؛ روستاهای بخش مرکزی شهرستان مشگین شهر ایمانی، یاری حصار و حاجبائی (۲۰۲۲)
نتایج نشان داد استفاده از امکانات بالقوه سنتی روستاهان، برنامه‌های آموزشی و مشارکت مردم محلی، مدیریت و برنامه‌ریزی، قانون‌گذاری و سیاست‌گذاری، حمایت از صنایع دستی و نیز توجه به تبلیغات می‌تواند در راستای توسعه گردشگری روستایی این شهرستان مؤثر واقع گردد.	راهکارهای توسعه ظرفیت‌های گردشگری پایدار روستایی در شهرستان خرم‌آباد موحدی، سپهوند و رحیمیان (۲۰۲۱)

جدول ۱. خلاصه پژوهش‌های پیشین (داخلی).

عنوان پژوهش	محقق(ان) و سال پژوهش	نتایج پژوهش
ازیابی شاخص‌های پایدار گردشگری روستایی از منظر جامعه محلی و گردشگران (مطالعه موردی: شهرستان نیر)	یاری حصار و باختر (۲۰۱۶)	تفاوت قابل توجهی بین نظرات گردشگران و جامعه محلی در ارتباط با شاخص‌های پایداری وجود دارد به‌گونه‌ای مردم محلی وضعیت گردشگری را پایدارتر ارزیابی می‌نمایند.
توسعه گردشگری در منطقه موردمطالعه در سطح پایداری ضعیف قرار دارد همچنین بین میزان پایداری گردشگری روستاها با فاصله از شهر تهران و تعداد گردشگران ورودی ارتباط معنی‌داری وجود دارد.	روزنیزی و رضوانی (۲۰۱۵)	تحلیل و تبیین پایداری توسعه گردشگری در نواحی روستایی (مطالعه موردی بخش مرکزی شهرستان دماوند)
طرایی ۱۵ شاخص و ۸۸ نماکر در ابعاد سه‌گانه توسعه پایدار گردشگری که از این تعداد ۲۶ نماکر اقتصادی، ۴۱ نماکر اجتماعی - فرهنگی و ۲۱ نماکر زیست‌محیطی است.	رضوانی و همکاران (۲۰۱۲)	تبیین شاخص‌های پایداری در ارزیابی آثار الگوهای گردشگری در نواحی روستایی پیرامون کلان شهر تهران
کمترین میزان پایداری در میان روستاهای موردمطالعه به بعد محیطی و سپس بعد اقتصادی، اختصاص دارد. همچنین روستایی ماسوله دارای بیشترین سطح پایداری گردشگری و روستای اورامان دارای کمترین میزان پایداری گردشگری است.	رکن‌الدین افتخاری، مهدوی و پورطاهری (۲۰۱۱)	ازیابی پایداری گردشگری در روستاهای تاریخی فرهنگی ایران با تأکید بر پارادایم توسعه پایدار گردشگری
گردشگری هند که هم‌اکنون در وضعیت چنان رضایت‌بخشی به لحاظ پایداری قرار ندارد نیاز است که به نقش مدیران و دست‌اندرکاران عرصه گردشگری بیشتر تأکید گردد و نقش این گروه در توسعه گردشگری به صورت واضح و معین در توسعه گردشگری جدید بهمنظور تنويع‌بخشی به بازار گردشگری مورد تأکید قرار گیرد.	مفهومی و صابونی ^۱ (۲۰۱۵)	پایداری گردشگری در هند: تجزیه و تحلیل نقش ذی‌نفعان
تداوم گردشگری در منطقه کارائیب نیازمند به کارگیری دید پایداری در مدیریت آن است؛ تأکید اصلی را بر روی عملکرد دولت‌ها در منطقه کارائیب بهویژه در زمینه قانون‌گذاری و برنامه‌ریزی، استفاده از روش‌های جدید بهره‌گیری از انرژی و افزایش طول اقامت گردشگران با افزایش امکانات اقامتی و رفاهی و حفاظت از محیط‌زیست، منطقه می‌داند.	چارلز ^۲ (۲۰۱۳)	پایداری گردشگری در منطقه کارائیب
در این تحقیق، گوکچه آدا-ترکیه که اخیراً با قابلیت گردشگری روستایی خود به منصه ظهور رسیده است، به عنوان یک منطقه مقصود در نظر گرفته شده است و استراتژی‌های تدوین شده است که رویکردهای گردشگری پایدار و مستدله را اتخاذ می‌کند و نقش‌ها و قابلیت‌های جوامع محلی را افزایش می‌دهد. انتظار می‌رود نتایج بدست آمده در این مطالعه برای سایر مقاصد روستایی که مشابه گوکچه آدا هستند معنی‌دار باشد.	کوریم ^۳ و همکاران (۲۰۲۲)	ازیابی مجدد راهبردهای گردشگری روستایی پایدار پس از COVID-19
یافته‌های این مطالعه حاکی از آن است که توسعه گردشگری پایدار بطور مثبت به شکوفایی اقتصادی و توانمندسازی جوامع محلی کمک می‌کند و فرصت‌هایی را برای توسعه گردشگری جامعه‌محور و روستایی فراهم می‌کند. با این حال، توسعه گردشگری پایدار نیز با چالش‌های مختلفی مشخص می‌شود. این مقاله دو چالش عده را ارائه می‌کند: عدم مشارکت جامعه و آسیب زیست‌محیطی در مناطق روستایی.	کاسهون ^۴ (۲۰۲۲)	فرصت‌ها و چالش‌های توسعه گردشگری پایدار برای جوامع محلی
توسعه گردشگری در این سواحل هرچند تأثیرات مثبتی بهویژه از لحاظ اقتصادی داشته است اما در مجموع، نابسامان و افسارگیخته بوده و مضلات اقتصادی (افزایش قیمت‌ها)، محیطی (الودگی زیست‌محیطی) و اجتماعی (تغییر و فراموش کردن سنت‌های بومی) را شکل داده است	ایراندو ^۵ (۲۰۱۳)	بررسی وضعیت پایداری گردشگری در سواحل کنیا از دیدگاه دست‌اندرکاران بخش خدمات اقامتی و پذیرایی

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های نظری پژوهش، ۱۴۰۱

1. Mamhoori & Saboohi
2. Charles
3. Kurum
4. Kasahun
5. Irandu

در بیشتر پژوهش‌ها پایداری مطلوب در میان مقاصد روستایی و شهری موردمطالعه مشاهده نمی‌گردد. اما در پژوهش حاضر، ضعف دیدگاه ساختاری و ریشه‌ای بررسی شده و دلایل اصلی رقم خوردن ناپایداری در گردشگری مقاصد، مورد کشف و بررسی

بررسی پیشینه‌های پژوهش نشان می‌دهد که در بیشتر پژوهش‌ها سه بعد اقتصادی، اجتماعی و محیطی و سه ضلع مردم محلی، گردشگران و مسئولین و دست‌اندرکاران، به عنوان ابعاد اصلی مورد ارزیابی در بحث گردشگری پایدار مدنظر بوده‌اند و

دستیابی به مقوله‌ها یا ابعاد مرکزی حاصل از تلفیق زیرمقوله‌ها، تئوری شکل می‌گیرد (Danaei fard & Zangoinejad, 2009). عمل کدگذاری مهم‌ترین فرایند در دستیابی به نتیجه نهایی است. کدگذاری به عنوان عملی تفسیری به معنی سازمان‌دهی داده‌ها به منظور استخراج مفاهیم پایه‌ای، یا برچسب زدن به داده‌ها به منظور حصول معانی و مفاهیم، مقوله و طبقات گسترشده‌تر است. یک کد، یک ساختار توصیفی است که توسط محقق طراحی شده تا محتوای اصلی یا ماهیت داده را نشان دهد (Theron, 2015). این مرحله از پژوهش در سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی انجام می‌گیرد. شرح هریک از این مراحل در قسمت یافته‌های پژوهش ارائه گردیده است. در ادامه و در مرحله بعد و در بخش کمی، شاخص‌ها و متغیرهای استخراج شده (موانع و مشکلات) در قالب پرسش‌نامه‌ای در طیف پنچ گزینه‌ای لیکرت (۱-کاملاً مخالفم...۵- کاملاً موافقم) تدوین و در اختیار سه گروه مردم محلی، مسئولین و فعالان عرصه گردشگری منطقه و گردشگران قرار گرفت (تصویر شماره ۳).

به منظور توزیع پرسش‌نامه‌ها در میان سپرستان خانوار روستاهای بخش، از میان روستای بخش با دیدگاه کارشناسان سازمان میراث فرهنگی و گردشگری شهرستان، ۳ روستا که دارای بیشترین تعداد گردشگران ورودی هستند به عنوان روستاهای نمونه انتخاب شدند و سپس با اعمال فرمول کوکران ۲۵۰ نفر حاصل آمد (از میان ۱۱۱۰ خانوار، تعداد $p=0.70$ ، $q=0.30$ ، $d=0.05$). سپرست خانوار به عنوان حجم نمونه تعیین و پرسش‌نامه‌ها با استفاده از نمونه‌گیری منطبق، در میان روستاهای منتخب توزیع گردید. توزیع پرسش‌نامه‌ها هم در میان سپرستان خانوار روستاهای نمونه نیز به صورت تصادفی ساده بوده است.

قرار گرفته است تا بتوان با شناخت آن‌ها راهکارها و برنامه‌های کاربردی مناسب و متناسبی در بازه‌های زمانی مختلف، تدوین نمود و بدین ترتیب وضعیت گردشگری مقاصد موردمطالعه در مسیر پایداری قرار گیرد. بنابراین پژوهش حاضر از این منظر متفاوت و متمایز از سایر پژوهش‌ها است.

روش‌شناسی تحقیق

پژوهش کاربردی حاضر، آمیخته‌ای از هر دو روش کمی و کیفی است. در بخش کیفی تحقیق حاضر به تعییت از تحقیق‌های کیفی، از الگوی استقرایی استفاده گردیده که از حافظه مفهوم بدین معنی است که جمع‌آوری داده‌ها بدون هیچ نظریه و یا فرضیه از پیش تصور شده آغاز می‌شود. جهت گردآوری داده‌ها در بخش نظری از مطالعات اسنادی و در مرحله عملی در بخش کیفی در ابتدا به جهت اکتشافی بودن موضوع، از ابزار مهم مطالعات کیفی یعنی انجام مصاحبه‌های نیمه‌اساختارمند (Fallatah, 2012) با چهار گروه گردشگران، متخصصان و آگاهان محلی، صاحبان خدمات و مدیران و مسئولین توسعه‌ای شهرستان بهره گرفته شد، مبنای شناسایی این افراد روش گلوله برگی و مبنای پایان مصاحبه‌های نیز، رسیدن به اشباع نظری بود، یعنی شنیدن پاسخ‌هایی که بارها و بارها شنیده شده‌اند (Elder, 2009). رسیدن به اشباع نظری نیز، با انجام مصاحبه با ۳۸ نفر حاصل آمد. سپس جهت تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها از روش نظریه داده بنیاد بهره گرفته شد. در روش نظریه داده بنیاد، محقق داده‌ها را در ابتدا به کمک روش مقایسه مداوم تحلیل می‌کند (داده‌ها را با داده‌ها)، در ادامه مقایسه، داده‌ها با کدهایی نام‌گذاری و در مرحله بعد کدهای مشترک در مفاهیم و سپس چند مفهوم مشترک در قالب مقولات نظریه‌ای جای می‌گیرند (Mills, Bonner & Francis, 2006) و درنهایت با

فصلنامه پژوهش‌های روانی

تصویر ۳. مراحل و شیوه انجام پژوهش. منبع: نویسنده‌گان، ۱۴۰۱

جدول ۲. توزیع طبقه‌ای پرسشنامه‌ها.

نام روستاهای منتخب	تعداد خانوار	سهم از تعداد کل پرسشنامه‌ها
اورامان تخت	۷۱۱	۱۶۰
بلبر	۱۹۹	۴۴
سلین	۲۰۰	۴۶
مجموع = ۳	۱۱۱۰	۲۵۰

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: نویسندها، ۱۴۰۱

و ۲۳۶ خانوار و حدود ۱۰۵۰۰ نفر جمعیت، تابع شهرستان سروآباد است که در ۷۵ کیلومتر جنوب شرقی شهرستان مریوان و ۱۷۰ کیلومتر جنوب غربی مرکز استان کردستان (سنندج) قرار دارد (تصویر شماره ۴). این دهستان از سمت غرب با کشور عراق به طول ۲۰ کیلومتر و از سمت جنوب با استان کرمانشاه هم مرز است. این دهستان به دلیل تنوع توپوگرافی و سابقه تمدن کهن، دارای جاذبه‌های متعدد طبیعی و انسانی است که در [جدول شماره ۳](#) ذکر شده‌اند.

یافته‌ها

در ابتدا جهت شناسایی موانع و مشکلات پیشروی پایداری گردشگری روستایی منطقه اورامان، بر اساس روش نظریه داده بنیاد، مصاحبه‌ها در سه مرحله باز، محوری و انتخابی، کدگذاری گردیدند.

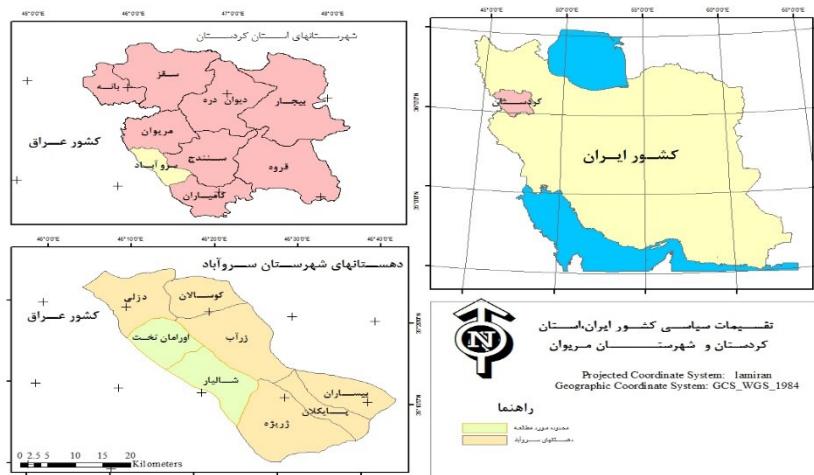
کدگذاری باز؛ در این مرحله، در ابتدا جملات به عنوان واحد مطالعه انتخاب شدند. بعد از آن کلمات و عبارات کلیدی که پیام اصلی جملات بودند، استخراج گردیدند. در ادامه نیز، برچسب‌های مفهومی مناسبی به عبارت و نکات کلیدی استخراج شده با توجه به اشتراک و شباهت آن‌ها اختصاص داده شد ([جدول شماره ۴](#)).

همچنین ۶۰ پرسشنامه نیز در میان مسئولین توسعه روستایی منطقه (۱۸ نفر از کارمندان فرمانداری شهرستان، دهیاری‌ها و شوراهای روستاهای)، فعالین عرصه گردشگری و آگاهان محلی (۲۹ نفر از صاحبان خدمات و کالاهای گردشگری در روستاهای) و گردشگران (۱۳ نفر) توزیع گردید. لازم به ذکر است که در این گروه توزیع پرسشنامه‌ها به روش گلوله برفی و در میان گردشگران نیز به صورت هدفمند انجام گرفت.

روانی صوری و محتوایی ابزار اندازه‌گیری از طریق توزیع ۳۰ پرسشنامه به عنوان پیش‌آزمون و تأیید متخصصانی که دارای سابقه مطالعات مشابه بودند، حاصل شد. ضرب آلفای کرونباخ حاصل آمده در بسته نرم‌افزاری SPSS برابر ۰/۷۹ نیز نشان از پایایی و همبستگی درونی پاسخ‌های ارائه شده دارد. تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از پرسشنامه‌ها نیز همان‌طور که گفته شد در بخش کیفی با روش نظریه داده بنیاد و در بخش کمی نیز با بهره‌گیری از آزمون‌های تی تک نمونه‌ای و تحلیل مسیر انجام پذیرفت.

معرفی منطقه مورد مطالعه

دهستان اورامان با ۲۶ روستا دارای وسعت ۱۲۴/۷ کیلومتر مربع

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۴. منطقه مورد مطالعه. منبع: نویسندها، ۱۴۰۱

جدول ۳. جاذبه‌های گردشگری روستاهای منطقه موردمطالعه.

چشم‌اندازهای بکر و منحصر به فرد ناشی از تنوع اقلیمی و توپوگرافی، وجود رودخانه سیروان به عنوان خروشان‌ترین رودخانه استان با توجه به شرایط توپوگرافی، فعالیت‌های کشاورزی منطقه در قالب تراس‌بندی اراضی و بازدباری انجام می‌گیرد که در فصل برداشت با توجه به تنوع محصولات باقی منطقه محیطی مناسب را جهت گذراندن اوقات فراغت در قالب گردشگری مهیا می‌کند.
وجود هه وار (فضایی بیلائق در ارتفاعات) این مکان‌های موقتی دارای معماری کهن و بومی منطبق بر طبیعت منطقه در محیطی متعدد از لحاظ پوشش گیاهی واقع شده‌اند.
بافت پلکانی روستاهای نیز معماری کاملاً سنتی در تطبیق با محیط طبیعی منطقه. قدمت، اصالت و تنوع صنایع دستی.
لهجه اورامی از لهجه‌های زبان کردی است که دارای قدمت و تنوع بسیار زیادی است. همین امر موجب اهمیت آن از لحاظ فرهنگ‌شناسی و زبان‌شناسی شده است.
آوازهای محلی (هوره) با قدمت و تنوع بسیار، مراسم قدیمی و تاریخی پیر شالیار و به دنبال آن مراسم کومسا با مضمونی مذهبی.
شیوه معيشت سنتی و ملهم از طبیعت منطقه، غذاهای متعدد محلی.

فصلنامه پژوهش‌های روانی

منبع: محمدی و احمدی، ۱۳۹۶

میان مؤلفه‌های بعد نارسایی‌های کالبدی - محیطی پایداری گردشگری منطقه اورامان هستند. در دو مؤلفه دیگر، یعنی ضعف ساختارهای حمل و نقل و کیفیت نامناسب جاذبه‌ها نیز به ترتیب، میانگین‌های به دست آمده برابر $\frac{3}{4}2$ و $\frac{3}{4}1$ بیشتر از مطلوبیت عددی مورد آزمون بوده‌اند تا بتوان اظهار کرد که این مؤلفه‌های نیز به عنوان مانع و چالش‌های پیش روی پایداری گردشگری منطقه اورامان از سوی پاسخ‌گویان مورد تأیید قرار گرفته‌اند. در مجموع نیز، میانگین محاسبه شده برابر $\frac{3}{4}1$ که بیشتر از مطلوبیت عددی مورد آزمون بوده، سطح معنی‌داری محاسبه شده کمتر از 0.001 و مقدار مطلوب آماره t نشان می‌دهد که با 99 درصد اطمینان نارسایی‌های کالبدی و محیطی از مانع و چالش‌های پیش روی پایداری گردشگری منطقه اورامان هستند. در بعد نارسایی‌های اقتصادی سه مؤلفه انگیزه و تمایل کم به بازدید از منطقه، کیفیت نامناسب اشتغال و ضعف در درآمد و قیمت‌ها شناسایی شدند که به ترتیب با میانگین‌های محاسبه شده بیشتر از مطلوبیت عددی مورد آزمون به ترتیب برابر $\frac{3}{4}6$ ، $\frac{3}{4}4$ و $\frac{3}{4}3$ و مقدار مطلوب آماره t مورد تأیید قرار گرفتند. در مجموع نیز، میانگین محاسبه شده برابر $\frac{3}{4}3$ ، مقدار مثبت آماره t در سطح معنی‌داری 0.001 پایین به همراه مقدار مطلوب آماره t در سطح معنی‌داری 0.001 تأییدی بر وجود نارسایی‌های اقتصادی به عنوان مانع و چالش پیش روی پایداری گردشگری روانی منطقه اورامان است. در بعد دیگر مانع و چالش‌های شناسایی شده یعنی نارسایی‌های نهادی که مرتبط با عملکرد و نقش نهادهای دولتی و مسئول در توسعه گردشگری منطقه اورامان است، میانگین به دست آمده در $\frac{3}{4}8$ که بیشتر از مطلوبیت عددی مورد آزمون است در سطح معنی‌داری 0.001 با اطمینان 99 درصد نشان می‌دهد که این بعد و متغیرهای شناسایی شده در آن نیز، به عنوان چالش و مانع تحقق پایداری گردشگری منطقه اورامان مورد تأیید و پذیرش قرار گرفتند. در بعد نارسایی‌های اجتماعی نیز، دو مؤلفه کیفیت نامناسب اطلاع‌رسانی، آموزش و تبلیغات با میانگین محاسبه شده برابر $\frac{3}{4}3$ و ضعف در مشارکت مردم محلی با

کدگذاری محوری: در این مرحله طبقاتی گسترشده (مفهوم‌ها) شکل گرفتند که هریک، دارای خرد طبقاتی (مفاهیم مشترک) هستند که حاصل این امر، تشکیل 10 مقوله کمبود خدمات و امکانات رفاهی و اقامتی، تخریب محیط طبیعی و چشم‌انداز روانی، ضعف ساختارهای حمل و نقل، کیفیت نامناسب جاذبه‌ها، انگیزه و تمایل کم به بازدید از منطقه، کیفیت نامناسب اشتغال، ضعف در درآمد و قیمت‌ها، عدم توجه و نظرارت مطلوب دولت، کیفیت نامناسب اطلاع‌رسانی، آموزش و تبلیغات و ضعف در مشارکت مردم محلی، بود.

کدگذاری انتخابی: آخرین مرحله کدگذاری؛ ایجاد مقوله‌های مرکزی است که شامل تمامی مقوله‌ها و مفاهیم خواهد بود که در این پژوهش نیز، نارسایی‌های کالبدی - محیطی، نارسایی‌های اقتصادی، نارسایی‌های نهادی و نارسایی‌های اجتماعی به عنوان مقوله‌های مرکزی پس از ادغام دوباره مقوله‌های تشکیل شده در مرحله قبل، شکل گرفتند (جدول شماره ۴).

در مرحله بعد به منظور تأیید و تعیین یافته‌های کیفی، همان‌طور که حاصل نتایج آزمون t تک نمونه‌ای در جدول شماره ۵ در ارتباط با دیدگاه‌های پاسخ‌گویان به مؤلفه‌های شناسایی شده به عنوان چالش‌های پیش روی پایداری گردشگری روانی منطقه اورامان، مشاهده می‌گردد؛ کمبود خدمات و امکانات رفاهی و اقامتی با میانگین محاسبه شده بیشتر از مطلوبیت عددی مورد آزمون (3)، برابر $\frac{3}{2}8$ و مقدار معنی‌داری محاسبه شده که کمتر از 0.001 ، به عنوان چالشی اساسی پیش روی پایداری گردشگری منطقه مورد تأیید واقع گردیده است. در مؤلفه دیگر نیز، یعنی؛ تخریب محیط طبیعی و چشم‌انداز روانی میانگین به دست آمده برابر $\frac{3}{5}5$ در سطح معنی‌داری 0.001 ، بیشترین میانگین حاصله در میان مؤلفه‌های کیفیت کالبدی - محیطی گردشگری منطقه اورامان است. به عبارتی دیگر، متغیرهای نهاده در این مؤلفه دارای بیشترین موافقت و تأیید از سوی پاسخ‌گویان به عنوان مانع و چالش پیش روی تحقق پایداری گردشگری در

اجتماعی، محیطی و نهادی به عنوان متغیر مستقل و در ادامه هر یک از مؤلفه‌ها نیز به ترتیب با توجه به دیدگاه متخصصان پژوهش در مدل اولیه؛ به عنوان متغیر مستقل وارد مدل گردیدند و تأثیرات آن‌ها سنجیده شد. در ادامه پس از وارد نمودن و جایگزینی تک‌تک ابعاد به عنوان متغیر وابسته و سایر ابعاد به عنوان متغیر مستقل با ضرب کردن کلیه مسیرها به مؤلفه موردنظر و درنهایت جمع کردن همه مسیرهای ضرب شده به مؤلفه موردنظر، میزان آثار غیرمستقیم نیز مشخص شد و در آخر نیز با جمع نمودن آثار مستقیم و غیرمستقیم، بار کلی و میزان اثرگذاری نهادی هر مؤلفه بر وضع موجود پایداری گردشگری روستایی منطقه اورامان مشخص شد. همان‌طور که در **جدول شماره ۶** مشاهده می‌شود؛ مؤلفه عدم توجه و نظرارت مطلوب دولت با بار کلی برابر ۴۸۶/۰ مؤثرین مؤلفه در ایجاد مانع و چالش جهت پایداری گردشگری روستایی منطقه اورامان است. این بعد علاوه بر اثرگذاری مستقیم به صورت غیرمستقیم نیز موجب ایجاد شرایط نامناسب برای مؤلفه‌های دیگر شده است.

میانگین محاسبه شده برابر ۳/۳۵ در سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ به عنوان چالش‌های اجتماعی تحقق پایداری گردشگری منطقه اورامان مورد تأیید قرار گرفتند که در مجموع نیز نارسایی‌های اجتماعی با میانگین ۳/۳۹ در سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ به عنوان یکی دیگر از ابعاد و موانع تحقق پایداری گردشگری روستایی منطقه اورامان مورد تأیید قرار گرفت.

در ادامه به منظور مشخص نمودن مؤلفه‌ای که دارای بیشترین تأثیر در ناپایداری گردشگری منطقه اورامان است؛ از آزمون تحلیل مسیر بهره گرفته شد. در اینجا ابتدا نیاز بود که مدل اولیه ترسیم گردد بنابراین با استفاده و نظرخواهی از دیدگاه کارشناسان و اساتید، مدل نظری و اولیه ترسیم و سپس در آزمون تحلیل مسیر روابط در سطح معنی‌داری ۰/۰۵، به آزمون گذاشته شدند.

در ابتدا به منظور سنجش آثار مستقیم، مجموع تلفیقی مؤلفه‌ها موانع پیشروی پایداری گردشگری روستایی منطقه تحت عنوان موانع تحقق پایداری گردشگری، اورامان به عنوان متغیر وابسته و تمامی مؤلفه‌های شناسایی شده در ابعاد چهارگانه اقتصادی،

جدول ۴. شناسایی موانع مؤثر بر ناپایداری گردشگری روستایی بخش اورامان با استفاده از نظریه داده بنیاد.

مفهوم‌های مرکزی	مفهوم‌های اصلی	مفهوم‌های اولیه
کمبود خدمات و امکانات رفاهی و اقامتی	کمبود فاضلاب‌های و زباله‌های روستایی، عدم تکمیل طرح‌های نهادی- کمبود نهادهای امنیتی و انتظامی- فقدان مکان‌هایی برای انجام بازی‌های و برگزار جشنواره‌های محلی - نبود مراکز اقامتی شبانه درون مناطق باغی و کوهستانی- نبود بسته‌بندی مناسب محصولات فروشی - کمبود مراکز و خانه بهداشت‌ها.	کمبود پارکینگ- کمبود سرویس بهداشتی - کمبود مقاومه و سوپرمارکت- کمبود رستوران و سالن غذاخوری مناسب-
نارسایی‌های کالبدی- محیطی	تخربی محیط طبیعی و چشم‌انداز روستایی	تخرب اراضی باغی و طبیعت منطقه به نفع توسعه سازه‌های گردشگری- تغییر منظر منطقه به سمت شهری شدن.
ضعف ساختارهای حمل و نقل	کیفیت پایین راههای ارتباطی بین روستایی- نامناسب بودن معابر و راههای درون روستا- حمل و نقل عمومی نامناسب.	فصیل بودن جاذبه‌های گردشگری- عدم توع دادن به جاذبه‌ها مناسب با سینین و سلایق مختلف- تغییر و از بین رفتن جاذبه‌های معماری و فرهنگ بومی.
نارسایی‌های اقتصادی	کیفیت نامناسب جاذبه‌ها	تمایل کم گردشگران برای بازدید دوباره- توقف کوتاه گردشگران در منطقه- تمایل اندک گردشگران به صرف هزینه.
ضعف در درآمد و قیمت‌ها	انگیزه و تمایل کم به بازدید از منطقه	رضایت‌بخش نبودن کمیت اشتغال ایجادشده- رضایت‌بخش نبودن کیفیت اشتغال ایجادشده (بادوام و پایدار)- عدم به کارگیری و اشتغال زنان روستایی.
نارسایی‌های نهادی	کیفیت نامناسب اشتغال	رضایت‌بخش نبودن کیفیت درآمدهای حاصله- افزایش سطح قیمت‌ها- سرمایه‌گذاری‌های اندک بخش خصوصی.
نارسایی‌های اجتماعی	عدم توجه و نظرارت مطلوب دولت	کمبود بودجه توسعه فعالیت‌های گردشگری- عدم همکاری و هماهنگی ارگان‌های مربوطه - کمبود بودجه دهیاری- عدم اطمینان مسئولین به تأثیرگذاری اقتصادی فعالیت‌های گردشگری- فقدان طرح و برنامه بلندمدت- عدم اطمینان بخش خصوصی از بازگشت سرمایه- عدم بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در مدیریت و توسعه گردشگری منطقه- عدم بهره‌گیری و نظرخواهی از مردم محلی در تصمیم‌سازی و برنامه‌ریزی توسعه گردشگری منطقه- عدم همکاری مطلوب مردم محلی با مسئولین- توزیع ناعادلانه منافع حاصل از گردشگری- عدم اختصاص بخش از درآمدهای حاصله از گردشگری برای حفظ طبیعت
نارسایی‌های اجتماعی	کیفیت نامناسب اطلاع‌رسانی، آموزش و تبلیغات	کمبود تبلیغات- عدم استفاده از انواع ایزارهای تبلیغاتی- ناشناختی مردم محلی با تأثیرات مطلوب گردشگری- نبود نیروی متخصص و آموزش دیده.
		عقاید متعصبانه و محدود کننده در ارتباط با گردشگران- عدم همکاری مسئولین دینی روستاهای- محدودیت‌های اجتماعی برای مشارکت زنان- فقدان و کمبود نهادهای غیردولتی و مردمی در روستاهای- عدم فعالیت شورا و دهیاری‌ها- وجود فقر در بین روستاییان.

جدول ۵. نتایج آزمون تک نمونه‌ای بهمنظور سنجش اعتقاد جامعه آماری به موانع شناسایی شده پایداری گردشگری.

نتیجه	مطلوبیت عددی مورد آزمون = ۳									
	فاصله اطمینان ۹۵ درصد	میانگین	معنی داری آماره آزمون T	درجه آزادی	تفاوت از حد مطلوب	ابعاد	نمایندگی	نمایندگی	نمایندگی	نمایندگی
پایین تر بالاتر										
تأیید	+/۲۸۳	+/۱۹۱	۳/۲۸	۵/۹۱	+/۰۰۰	۳۰۹	+/۲۸۷	کمبود خدمات و امکانات رفاهی و اقامتی	تخریب محیط طبیعی و چشم انداز رستایی	ضرر انسانی
تأیید	+/۶۶۸	+/۴۴۳	۳/۵۵	۹/۷۰	+/۰۰۰	۳۰۹	+/۵۵۶	خسارت ساختارهای حمل و نقل	کیفیت نامناسب جاذبه‌ها	ضایعه اقتصادی
تأیید	+/۵۰۲	+/۲۳۸	۳/۴۲	۱۰/۰۹	+/۰۰۰	۳۰۹	+/۴۲۰	انگیزه و تمایل کم به بازدید از منطقه	کیفیت نامناسب اشتغال	ضایعه انسانی
تأیید	+/۵۱۰	+/۳۱۰	۳/۴۱	۸/۰۷	+/۰۰۰	۳۰۹	+/۴۱۰	ضعف در درآمد و قیمت	مجسم	ضعف اقتصادی
تأیید	+/۴۷۷	+/۳۵۹	۳/۴۱	۱۴/۰۳	+/۰۰۰	۳۰۹	+/۴۱۸	عدم توجه و نظارت مطلوب دولت	مجسم	عدم توجه انسانی
تأیید	+/۵۴۶	+/۳۸۹	۳/۴۶	۱۱/۶۸	+/۰۰۰	۳۰۹	+/۴۶۸	کیفیت نامناسب اطلاع‌رسانی، آموزش و تبلیغات	مجسم	کیفیت انسانی
تأیید	+/۸۶۸	+/۵۹۵	۳/۷۳	۱۰/۵۹	+/۰۰۰	۳۰۹	+/۷۳۲	ضعف در مشارکت مردم محلی	مجسم	کیفیت انسانی
تأیید	+/۸۴۸	+/۵۶۹	۳/۷۱	۱۰/۰۲	+/۰۰۰	۳۰۹	+/۷۰۹	کمبود خدمات و امکانات رفاهی و اقامتی	عدم توجه انسانی	کیفیت انسانی
تأیید	+/۷۳۴	+/۵۳۸	۳/۶۳	۱۲/۷۵	+/۰۰۰	۳۰۹	+/۶۳۶	عدم توجه و نظارت مطلوب دولت	مجسم	عدم توجه انسانی
تأیید	+/۵۶۳	+/۴۱۷	۳/۴۸	۱۵/۷۷	+/۰۰۰	۳۰۹	+/۴۷۷	کیفیت نامناسب اطلاع‌رسانی، آموزش و تبلیغات	مجسم	کیفیت انسانی
تأیید	+/۵۳۷	+/۳۴۶	۳/۴۳	۹/۰۹	+/۰۰۰	۳۰۹	+/۴۴۲	ضعف در مشارکت مردم محلی	مجسم	کیفیت انسانی
تأیید	+/۴۱۲	+/۲۹۰	۳/۳۵	۱۱/۴۰	+/۰۰۰	۳۰۹	+/۳۵۱	کیفیت نامناسب اشتغال	مجسم	کیفیت انسانی
تأیید	+/۴۵۲	+/۳۴۰	۳/۳۶	۱۴/۰۱	+/۰۰۰	۳۰۹	+/۳۹۶	ضعف در درآمد و قیمت	مجسم	کیفیت انسانی
تأیید	+/۵۲۰	+/۴۴۳	۳/۴۸	۲۴/۵۳	+/۰۰۰	۳۰۹	+/۴۸۲	مجسم کلی (نایابداری گردشگری)	عدم توجه انسانی	کیفیت انسانی

فصلنامه پژوهش‌های رستایی

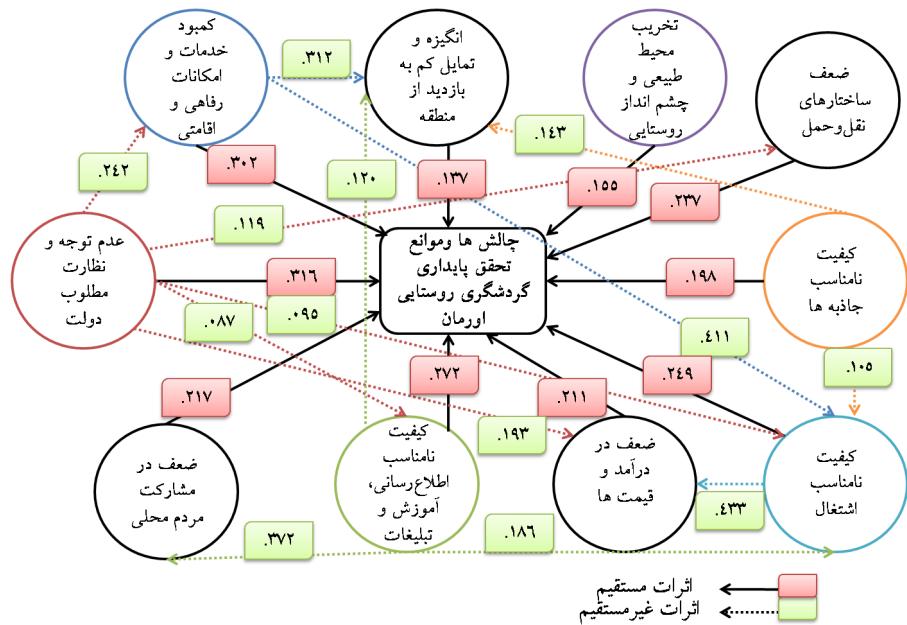
منبع: نویسندها، ۱۴۰۱

جدول ۶. مقدار آثار مستقیم و غیرمستقیم مؤلفه‌ها بر وضع موجود پایداری گردشگری رستایی منطقه اورامان.

رتبه	بار کلی	آثار غیرمستقیم	آثار مستقیم	مؤلفه‌ها
۶	+/۲۱۷	—	+/۲۱۷	ضعف در مشارکت مردم محلی
۲	+/۴۰۴	+/۱۲۲	+/۲۷۲	کیفیت نامناسب اطلاع‌رسانی، آموزش و تبلیغات
۸	+/۲۱۱	—	+/۲۱۱	ضعف در درآمد و قیمت‌ها
۴	+/۳۴۱	+/۰۹۱	+/۲۴۹	کیفیت نامناسب اشتغال
۷	+/۲۱۲	+/۰۱۴	+/۱۹۸	کیفیت نامناسب جاذبه‌ها
۵	+/۲۳۷	—	+/۲۲۷	ضعف ساختارهای حمل و نقل
۹	+/۱۵۵	—	+/۱۵۵	تخریب محیط طبیعی و چشم‌انداز رستایی
۱۰	+/۱۳۷	—	+/۱۳۷	انگیزه و تمایل کم به بازدید از منطقه
۳	+/۴۰۰	+/۰۹۸	+/۳۰۲	کمبود خدمات و امکانات رفاهی و اقامتی
۱	+/۴۶۸	+/۱۵۲	+/۳۱۶	عدم توجه و نظارت مطلوب دولت

فصلنامه پژوهش‌های رستایی

منبع: نویسندها، ۱۴۰۱

تصویر ۵. مدل نهایی پژوهش؛ شیوه اثرباری چالش‌ها و موانع پیش روی پایداری گردشگری روستایی منطقه اورامان.

منبع: نویسندها، ۱۴۰۱

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با توجه به اهمیت تحقق اصل پایداری در گردشگری روستایی جهت تداوم منافع و ثمرات توسعه‌ای آن، به بررسی موانع، مشکلات و چالش‌های موجود در راستای حرکت گردشگری منطقه روستایی اورامان در مسیر پایداری پرداخت. در این راستا سوال‌هایی مطرح گردیدند که پاسخ‌های آن‌ها بر اساس یافته‌های پژوهش به شرح زیر است:

در راستای پاسخ‌گویی به سؤال اول پژوهش در ابتدا در رویکرد کیفی تحقیق، اقدام به انجام مصاحبه‌ها و تجزیه و تحلیل آن‌ها با روش نظریه داده بنیاد گرفته شد. یافته‌های حاصل از سه مرحله کدگذاری و تحلیل در روش نظریه داده بنیاد، مهم‌ترین موانع و چالش‌های پیش‌روی پایداری گردشگری روستایی منطقه اورامان را در چهار بعد نارسایی‌های اقتصادی، نارسایی‌های اجتماعی، ضعف‌های بعد نهادی و نارسایی‌های کالبدی - محیطی خلاصه نمود. در بعد نارسایی‌های محیطی - کالبدی؛ تخریب محیط طبیعی و چشم‌انداز روستایی، کیفیت نامناسب جاذبه‌ها، ضعف زیرساخت‌های حمل و نقل و کمبود خدمات و امکانات رفاهی و اقامتی، در بعد نارسایی‌های اقتصادی؛ کیفیت نامناسب اشتغال، ضعف در درآمد و قیمت‌ها و انگیزه و تمایل کم بازدیدکنندگان به بازدید، در بعد نارسایی‌های نهادی؛ عملکرد نامطلوب نهادهای مؤثر بر عملکرد نامطلوب سیستم گردشگری منطقه و ناپایداری آن شناسایی گردیدند. در مرحله بعد به منظور تعمیم و تأیید

کمی یافته‌های حاصله اقدام به آزمون پاسخ‌های ارائه شده از سوی جامعه نمونه به موانع و چالش‌های شناسایی شده گرفته شد. نتایج آزمون ۷ تک نمونه‌ای نشان دادند که پاسخ‌گویان با میانگین‌های محاسبه شده بیشتر از مطلوبیت عددی مورد آزمون (۳) در سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ موافق موانع شناسایی شده بودند تا بین ترتیب در سطح اطمینان ۹۹ درصد یافته‌های بخش کیفی که در آن مهم‌ترین موانع و چالش‌های پیش روی پایداری گردشگری منطقه اورامان شناسایی شدند، مورد تأیید و پذیرش قرار گیرند.

همچنین در میان ابعاد به ترتیب، بعد نارسایی‌های اقتصادی با میانگین محاسبه شده برابر ۳/۶۳، نارسایی‌های اجتماعی با میانگین ۳/۴۸ و نارسایی‌های اقتصادی با میانگین ۳/۳۹ دارای بیشترین میانگین‌های محاسبه شده و درواقع، موافق مردم محلی به عنوان چالش و مانع پیش روی پایداری گردشگری منطقه اورامان بودند. بر پایه این یافته‌ها بعد اقتصادی به عنوان بعدی شناخته می‌شود که دارای بیشترین سطح ناپایداری است. در تبیین یافته‌های حاصله می‌توان به ضعف بنیان‌های اقتصادی در نواحی روستایی اشاره کرد. بر کسی پوشیده نیست که اقتصاد روستاهای کشور با چالش و ضعف‌های عمده‌ای روبرو است که سبب ناپایداری نظام روستایی گردیده به گونه‌ای که امروزه فقر و بیکاری، مهم‌ترین موانع تحقق توسعه پایدار در نواحی روستایی کشور محاسبه می‌شوند، بر این اساس، هرگونه برنامه و فعالیت توسعه‌ای که در نواحی روستایی شکل می‌گیرند در وهله اول، در صورتی می‌توانند ادامه یابند و به پایداری برسند که بتوانند موجب پویایی اقتصادی

مثبت گردشگری موجب شده تا روستائیان نیز در بحث مشارکت ضعیف عمل نمایند. در مجموع با توجه به ضعف‌ها و کمبودهای شناسایی شده و وضع ناپایدار گردشگری روستایی منطقه اورامان، راهکارها باید در تمامی ابعاد محیطی - کالبدی، اقتصادی، نهادی و اجتماعی جهت حرکت گردشگری منطقه به سمت پایداری اجرایی گردد.

تشکر و قدردانی

بنا به اظهار نویسنده مسئول، مقاله حامی مالی نداشته است.

و رفع فقر و بیکاری در نواحی روستایی گردد، اهمیت این امر در نواحی روستایی دورافتاده و مرزی همانند منطقه موردمطالعه دوچندان بوده چراکه این نواحی همزمان از بار دوگانگی در انزوا بودن و ضعف بنیان‌های اقتصادی در رنج‌اند. با توجه به اهمیت بالای شاخص‌های اقتصادی نزد مردم محلی، قدر مسلم وجود نارسایی‌های اقتصادی و عدم ایجاد رفاه اقتصادی از فعالیت‌های توسعه‌ای همانند گردشگری در منطقه موردمطالعه در کمترین زمان، توسط مردم محلی احساس می‌شود. درواقع بعد اقتصادی و شاخص‌های مربوط به آن همانند درآمد و اشتغال، همانند نیرو محركهای جهت عملکرد مطلوب سایر ابعاد توسعه پایدار گردشگری یعنی ابعاد اجتماعی و محیطی - کالبدی عمل می‌کنند و ضعف آن‌ها نیز، سبب عدم عملکرد مطلوب و اثرگذاری رضایت‌بخش فعالیت‌های گردشگری می‌گردد.

بهمنظور پاسخ‌گویی به سؤال دوم پژوهش، از آزمون تحلیل مسیر سلسله مراتبی بهره گرفته شد و مسیرهای ارتباطی بین مؤلفه‌های شناسایی شده به عنوان موانع تحقق پایداری گردشگری منطقه اورامان با دیدگاه کارشناسان ترسیم گردید، نتایج به دست آمده نشان دادند که مؤلفه عدم توجه و نظرارت مطلوب دولت با داشتن بیشترین بار کلی (آثار مستقیم و غیرمستقیم) بیشترین اثرگذاری را در ناپایداری گردشگری روستایی منطقه اورامان داشته است. بهواقع همان‌طور که در قبل نیز اشاره شده، با توجه به دیدگاه متصرک‌گرایانه در نظام برنامه‌ریزی کشور و تعیین‌کننده بودن نقش دولت در پایداری و ناپایداری سکونتگاه‌ها، سکونتگاه‌های روستایی بهویژه در منطقه در انزواهی مرزی موردمطالعه، وابستگی زیادی به دولت داشته و عملکرد مطلوب نهادهای دولتی می‌تواند توسعه ایجادهای ارتباطی ترسیم شده نیز نشان داده شده است، عملکرد نهادهای دولتی به صورت غیرمستقیم نیز با اثرگذاری بر روی وضعیت مؤلفه‌های کمبود خدمات و امکانات رفاهی و اقامتی در منطقه، کیفیت نامناسب اطلاع‌رسانی، آموزش و تبلیغات، ضعف ساختارهای حمل و نقل، کیفیت نامناسب اشتغال‌های ایجادشده و ضعف در درآمد و قیمت‌ها موجب شده تا ناپایداری گردشگری منطقه تشید گردد.

نکات دیگری از روابط معنی‌دار ترسیم شده در مدل تحلیل مسیر مشخص نمود که ضعف‌های موجود در منطقه موردمطالعه که همگی در بعد عرضه می‌باشند موجب شده‌اند تا تمایل و انگیزه بازدیدکنندگان کاهش یابد. همچنین ازانجاكه در منطقه موردمطالعه تبلیغات در سطح مناسبی صورت نگرفته است، رونق گردشگری هم به خوبی انجام نشده تا درنتیجه آن کیفیت و کمیت مشاغل ایجادشده هم در سطح رضایت‌بخشی نباشند. از سوی دیگر نیز، ضعف در اطلاع‌رسانی و آموزش مردم محلی در ارتباط با گردشگری و آگاهی بخشی به آن‌ها در ارتباط با آثار

References

- Aghajani, M., & Ataii, A. (2014). The role of tourism in changing the function of villages with an emphasis on sustainability indicators (case study: Arba Kaleh and Lersanur villages in Ramsar county), *Geography and Environmental Studies Quarterly*, 3(11)7-21. (In Persian)
- Ainali, J., & Romiani. A. (2010). Review of the Environmental Impacts of Second Homes Tourism in Rural Development from the Perspective of the Local Residents Case Study: Hesar Vali-e- ASR County- Avaj Township), *Journal of Geographical Notion*, 4(7), 126-142. (In Persian)
- Akbaryan Ronizi S. R. (2016). Assessment of tourism sustainability in tourism target villages (Case study: Sepidan County), *Journal of Rural Research*, 7(1), 167-181. (In Persian)
- Akbaryan Ronizi, S.R., & Rezvani, M.R. (2015). Analysis of the Sustainability of Tourism Development in Rural Areas (Case Study: Central District of Damavand County), *Human Geography Research Quarterly*, 47(1), 81-95.(In Persian)
- Amiryan, H. (2010). Sustainable tourism assessment An assessment of biophysical conditions and their implications. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC17204361/>.
- Anderson, W. (2011). Linkages at Tourism Destinations, Retrieved from: www.awotta.org.
- Azami, M., Jalilian, S., & Amni, N. (2015). Analyzing the Socio-economic and Environmental Effects of Rural Tourism (Case Study: Navareh Village), *Journal of Tourism Planning and Development*, 4(14),154-174. (In Persian)
- Basmanji, B., & Haydari, R. (2012). Investigation of Relation between Sustainable Tourism Development and Social Security and the Investment, *Journal of East Azerbaijan Police Science*, 2(7), 82-95.
- Bayat, N. (2014). Presentation of the management model of tourism effects in rural areas (Case study: Lower Kamazan village of Malair county), PhD dissertation in geography and rural planning, University of Tehran. (In Persian)
- Brown, C. (2004). Steps to planning a sustainable future for tourism, heritage and the environment ,Department of the Environment and Heritage Australia. Edition 1 June 2004.
- Butler, R. (1993). Rural Tourism: Panacea and Paradox.This abridged version produced for Geography Teachers' Curriculum Workshop hosted.
- Charles, D. (2013). Sustainable tourism in the Caribbean: The role of the accommodations sector, *International Journal of Green Economics*, Volume 7(2), 157-146.
- Danaei Fard, H., & Zangoi nejad, D. (2009). Managerial meritocracy theory based on data-foundation theory strategy: An interpretation of Nahjol-Balagha, *Business Research Quarterly*, 1 (47), 243-267. (In Persian)
- Elder, S. (2009). Sampling methodology. ILO school-to-work transition survey: A methodological guide, Module 3, International Labour Organization.
- Fallatah, H. (2012). Women Entrepreneurs in Saudi Arabia: Investigating strategies used by successful Saudi women entrepreneurs, A thesis submitted in partial fulfilment of the requirements for the Degree of Master of Business Management at Lincoln University.
- Fiksel, J., Eason, T., Frederickson, H. (2012). A Framework for Sustainability Indicators at EPA. National Risk Management Research Laboratory Office of Research and Development for future tourism development. *Journal of Environmental Management*, 85,pp 999 - 1008.
- Firoozjaei, N., & Ghadami, M. (2012). Evaluation of destination tourism development in the framework of sustainability (case study: Temshek, Tankabon County), *Geographical Research Quarterly*,27(104), 78-91. (In Persian)
- Ghasmi. M.R. (2012). Tourism as a system: the example of Mashhad, *Journal of Geography and Regional Development*, 9(17), 31-2. (In Persian)
- Ghobadi, P. (2011). Rural tourism as a tool for rural development, Dehghana educational, research and promotional monthly, 34, 13-25. (In Persian)
- Hajaryan, A. (2022). Analysis of Themes Affecting Sustainable Rural Tourism in Rural Areas of Isfahan Province, *Tourism Management Studies*,17(59), 115-151. (In Persian)
- Heinberg, R. (2010). What Is Sustainability?, Post Carbon Institute ,at: http://www.postcarbonreader.com/Heinberg_WhatIsSustainability.pdf (aalto.fi)
- Holding, T. (2012). Environmentally sustainable tourism strategic plan. published by the Victorian government, Melbourne, Victoria indicates the case of Armenia. polytechnic institute of viana do castelo. *Environmentally_Sustainable_Tourism_Plan.pdf* (wikieducator.org)
- Ignacio, J. (2009). Measuring tourism sustainability: proposal for a composite index, *Tourism Economics*, 15 (2), 277-296.
- Imani, B., Yari Hesar, A., Hajbani, H. (2022). Challenges Facing the Development of Rural Tourism, A Case of Villages in the Central Part of Meshginshahr, *Geographical Journal of Tourism Space*, 11(43),23-36. (In Persian)
- Irandu, E. (2013). Sustainable Tourism Development on Kenya's Coast: A Hospitality Sector View, *An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, 17(2),189-209.
- Kasahun Assefa, T. (2022). Opportunities and Challenges for the Development of Sustainable Tourism to the Local Communities, *Journal of Tourism & Hospitality*, 11(3), 1-8.
- Kazmi, M. (2011). Tourism management, Samt Publications, Tehran. (In Persian)
- Khoshnevis Yazdi. (2012). Sustainable Tourism, *American International Journal of Social Science*, 1(1),56-50.
- Kostas, E. (2002). Rural Tourism: An opportunity for sustainable development of rural areas, Retrieved from: [http://www1.agric.gov.ab.ca/\\$Department/deptdocs.nsf/all/csi13476/\\$FILE/Rural-Tourism.pdf](http://www1.agric.gov.ab.ca/$Department/deptdocs.nsf/all/csi13476/$FILE/Rural-Tourism.pdf).
- Kurum Varolgunes, F., Celik, F., María de la Cruz, M., & José Alvarez,G. (2022). Reassessment of sustainable rural tourism strategies after COVID-19, *Frontiers in Psychology*, 13, 1-13.

- Mamhoori, A., & Saboohi, N. (2015). Sustainable Tourism Development in India: Analyzing the Role of Stakeholders, Proceedings of GLOGIFT , 13, 1078-1085.
- Manochehri, S. (2014). Analysis of the factors affecting the development of rural tourism to realize sustainable development (case study: Khavomirabad section of Marivan county), master's thesis in geography and rural planning under the guidance of Dr. Hossein Farahani, Zanjan University. (In Persian)
- McKercher, B. (2003). Sustainable tourism development - guiding principles for planning and management , Presentation to the National Seminar on Sustainable tourism Development Bishkek, Kyrgyzstan, November 5 - 9.
- Mills, J., Bonner, A., & Francis, K. (2006). The Development of Constructivist Grounded Theory. International Journal of Qualitative Methods, 5(1),1-10
- Mohseni, R. (2009). Sustainable Tourism in Iran: Functions, Challenges and Solutions, Geographical Space Quarterly,9(28) , 171-149. (In Persian)
- Movahdi, R., Sepahvand, F., Rahimian, M. (2021). Identifying Development Strategies for Sustainable Rural Tourism Capabilities (Case Studied: rural of Khorramabad town),Tourism Management Studies, 16(55),233-256. (In Persian)
- Neto, F. (2003). A new approach to sustainable tourism development: moving beyond environmental protection natural resource, at: www.un.org .
- Niedziolka, I. (2013). Sustainable tourism development, Regional Formation and Development Studies, No. 3 (8), 165-157.
- Rezvani, M.R, Akbaryan ronizi, S.R, Roknadineh Eftekhari, A.R., & Badri, S.A. (2012). Explanation on Sustainability Indicators for Assessing the Effects of Tourism Patterns in Rural Areas in Around Metropolises (Case study: Rural Areas in the Around of Tehran Metropolis), Human Geography Research Quarterly, 44(3), pp 69-94
- Roknadin Eftekhari, A.R., Mahdavi, D., & Portahari, M. (2010). localization process of sustainable development indicators of rural tourism in Iran, Journal of Rural Research, 1(4), 1-41. (In Persian)
- Roknadin Eftekhari, A.R., & Ghadri, I. (2002). Criticism of rural tourism in rural development, Modares Humanities Quarterly, 6(2), 23-41. (In Persian)
- Roknadin Eftekhari, A.R., Mahdavi, D., & Portahari, M. (2011). Evaluation of tourism sustainability in historical-cultural villages of Iran with emphasis on sustainable tourism development paradigm, Tourism Management Studies, 5(14), 1-39. (In Persian)
- Sharpley, R. (2009). Tourism Development and the Environment: Beyond Sustainability, publishing for a sustainable future London.
- Tayeb Nia, H., Mohammadi, S., & Manochehri, S. (2016). Evaluation of the effects of tourism development on changes in the quality of life of villagers (case study: Oraman district of Sarvabad district), Journal of Rural Research and Planning, 5(1),163-179.(In Persian)
- Theron, P. (2015). Coding and data analysis during qualitative empirical research in Practical Theology, In die Skriflig/In Luce Verbi, 49(3), 1-9.
- UNEP. (2005). The 10YFP Programme on Sustainable Tourism, at: www.UneP.org/10yfp/tourism.
- White, V., & Blackstock, K.L. (2006). Indicator sustainable development, The Macaulay Institute Craigiebuckler Aberdeen, at: www.macaulay.ac.uk.
- World Tourism Organization (WTO). (2005). Making tourism more sustainable, United Nations Environment Programme Division of Technology, Industry and Economics.
- Yarihesar, A., & Bakhtiar, S. (2016). Application of Alen Prescott stability Measurement model in analysis rural sustainable tourism Case study: Nir county-Ardabil province,Journal of Regional Planning, 6(22), 121-134. (In Persian)
- Zahdi, Sh. S., & Najafi, Gh. A. (2006). Conceptual development of sustainable development, Modares Humanities Quarterly, 10(4), 44-76.(In Persian)

